

หน้าที่ของชุดปฏิบัติการเก็บกู้วัตถุระเบิด

การเก็บกู้วัตถุอันตรายหรือวัตถุระเบิด เป็นภารกิจที่เจ้าหน้าที่ต้องเอาชีวิตเข้าเสี่ยง ผู้ที่ได้รับ การฝึกฝนและทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ เรียกว่า นักทำลายล้างวัตถุระเบิด หรือเจ้าหน้าที่ E O D. (Explosive Ordnance Disposal) ซึ่งกระจายอยู่หลายหน่วยงานใน 3 เหล่าทัพ คือ ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ภารกิจในการรักษาความสงบสุขภายในประเทศ เป็นหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าเสี่ยงชีวิตปฏิบัติหน้าที่ เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับสังคม เนื่องจากว่า ในปัจจุบัน ประชาชนได้รับผลกระทบอันเกิดจากการกระทำของกลุ่มอิทธิพลนอกกฎหมาย ต่างๆ ฯลฯ ที่ใช้วัตถุระเบิดปฏิบัติการ ทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ ได้รับอันตรายสูญเสียชีวิต และทรัพย์สินเสียหายมากมาย ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่ การกระทบกระเทือนความมั่นคงของชาติด้วย

กลุ่มงานเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 (ค่ายพระ มงกุฎเกล้า) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขอฝากคำแนะนำในการป้องกันภัยจากวัตถุระเบิด สำหรับประชาชน เพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นในการป้องกันชีวิต และทรัพย์สินของตนให้พ้น ภัยจากวัตถุระเบิด ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้หลายกรณีในลักษณะต่างๆ กัน

ในกรณีเกิดเหตุ “ชู้วางระเบิด” ประชาชนควรทำอย่างไร

ส่วนใหญ่การชู้วางระเบิด คนร้ายจะใช้โทรศัพท์เป็นสื่อในการติดต่อ ทั้งนี้เพราะผู้ประสงค์ ร้ายต้องการให้เกิดความตื่นเต้นตกใจในทันทีทันใด การปฏิบัติตัวให้ถูกต้องของประชาชนใน การรับรู้ข่าวชู้ และการวิเคราะห์ข่าวชู้วางระเบิดนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็น อันมาก **สิ่งที่ควรปฏิบัติเมื่อได้รับข่าวชู้วางระเบิดคือ**

- ระงับอารมณ์อย่าตื่นเต้นตกใจ ทำใจให้สงบ
- ตั้งใจฟัง และอย่าขัดจังหวะการพูด ปล่อยให้ผู้โทรฯ ชู้พูดไปเรื่อยๆ
- จดจำคำพูดให้หมด จับใจความให้ละเอียด

- ในเวลาที่ได้รับข่าวควรพูดอย่างสุภาพ
- ถ่วงเวลาพูดให้นานๆ พยายามอัดเทปคำพูดไว้ หรือพวงโทรศัพท์ให้บุคคลอื่นฟังด้วย
- สังเกตเสียงแทรกในขณะพูด หรือเสียงรอบข้างเช่น เสียงเครื่องจักร เครื่องยนต์ เสียงเพลง หรือเสียงอื่นๆ (เสียงสิ่งแวดล้อม)
- สังเกตสำเนียงผู้พูด หรือคุณลักษณะน้ำเสียงว่าเป็นอย่างไร หญิงหรือชาย การใช้ภาษาพูด น้ำเสียงนุ่มหรือกระด้าง
 - เพศ.....
 - อายุ.....
 - สำเนียง.....
 - เสียง(ดังมาก, น้อย).....
 - ลักษณะการพูด.....
 - การออกเสียง (ตัว “ร / ล”).....
 - ลักษณะอาการ (สงบ/ มีอาการ).....
- พยายามถามหาข่าว พูดขอความเห็นใจให้กลับใจ หรือ ถ้าผู้โทรขู่สนทนาด้วยให้รีบชวนคุย และพยายามหาข่าว
- จากนั้นให้ รีบรายงานการรับข่าว แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจให้เร็วที่สุด และ อย่าเปิดเผยข่าว แก่ผู้ไม่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของการวิเคราะห์ข่าวในขั้นแรก ให้ตั้งสมมุติฐานขั้นต้นว่า “**เป็นเรื่องจริง**” ไว้ก่อน จากนั้นให้สืบสวนหาข้อเท็จจริง และแหล่งที่มาของข่าว พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ชู้วางระเบิดและความต้องการของผู้ชู้วางระเบิดพิจารณาตรวจสอบว่าเคยมีกรณีเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ประเมินค่าความเป็นไปได้ และความน่าเชื่อถือมีมากน้อยเพียงใด พิจารณาถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น การแข่งขันทางกิจการ หรือผลประโยชน์ทางธุรกิจ ความขัดแย้งของสังคม บุคคล ในสถานที่ที่ถูกชู้วางระเบิด

เมื่อพิจารณาแล้วคิดว่ามีทางเป็นไปได้ให้ตกลงใจใช้หน่วยรักษาความปลอดภัย (รปภ.) (ถ้ามี) เข้าปฏิบัติการโดยทันที หรือเร่งแจ้งข่าวให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ เพื่อเข้าปฏิบัติงาน และควบคุมสถานการณ์โดยเร็วที่สุด

ข้อปฏิบัติในการตรวจสอบการชู้วางระเบิด

นอกจากคำแนะนำข้างต้นแล้ว สิ่งที่พนักงานรับโทรศัพท์ หรือผู้ที่รับโทรศัพท์ควรใช้ถามคนร้ายหรือผู้ที่ชู้วางระเบิดมีดังนี้

1. ระเบิดที่วางจะระเบิดเวลาใด
2. ระเบิดอยู่ที่ไหน
3. ระเบิดที่วางนั้นมีรูปร่างอย่างไร หรือคล้ายกับอะไร
4. เป็นระเบิดชนิดใด
5. จะระเบิดได้อย่างไร
6. คุณเป็นคนวางระเบิดใช่หรือไม่
7. ทำไมถึงนำระเบิดมาวางไว้
8. คุณอยู่ที่ไหน
9. คุณชื่ออะไร

พยายามถามหารายละเอียดให้มากที่สุดเกี่ยวกับระเบิด และสถานที่ โดยพยายามเน้นว่าไม่
 อยากรู้ว่ามีคนเจ็บหรือตาย ในขณะที่รับโทรศัพท์ถูกชู้วางระเบิด ควรมีการนัดแนะกับผู้ร่วมงาน
 ที่อยู่ใกล้เคียง หรือในที่ทำงานเดียวกัน ตัวอย่างเช่น การหยิบปากกาสีแดงชูขึ้น แสดงว่ามี
 คนร้ายกำลังชู้วางระเบิดทางโทรศัพท์ เพื่อให้ผู้ร่วมงานได้ทราบ และตรวจสอบสิ่งของต้อง
 สงสัยในบริเวณโดยรอบที่ทำงาน หรือโต๊ะทำงาน การอพยพบุคคลออกจากสถานที่นั้น ควร
 เป็นขั้นตอนสุดท้าย เนื่องจากสถานที่ทำงานหรือโต๊ะทำงานของพนักงานแต่ละคนน่าจะ
 ทราบดีอยู่แล้วว่า สถานที่ของตนเองมีกระเป๋า หีบห่อ หรือกล่องต้องสงสัยแปลกปลอมอยู่
 หรือไม่ เมื่อพบจึงค่อยให้มีการอพยพผู้คนออกจากสถานที่ต่อไป

ในกรณี “พบวัตถุระเบิด” ประชาชนควรทำอย่างไร

เมื่อพบวัตถุระเบิดจริงๆ เช่น ลูกระเบิด ดินระเบิด ฯลฯ ลักษณะเช่นนี้ บางคนก็รู้จัก บางคนก็ไม่รู้จัก ว่าเป็นระเบิดซึ่งก็ต้องรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ทราบก่อนทันที อย่าผลีผลามเข้าไปแตะต้องรบกวน หรือพยายามเคลื่อนย้ายด้วยตัวเอง ระยะปลอดภัยตามหลักการก็คือ การอยู่ให้ห่างจากวัตถุระเบิดนั้นอย่างน้อย 300 เมตรขึ้นไป โดยถือหลักการที่ว่า **ยิ่งอยู่ห่างยิ่งปลอดภัย**

ในกรณี “พบเหตุระเบิดแล้ว” ประชาชนควรทำอย่างไร

ผู้ประสบเหตุ ควรตรวจสอบดูว่ามีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือไม่ ถ้ามีต้องรีบช่วยเหลือปฐมพยาบาล และนำส่งสถานพยาบาลที่ใกล้ที่สุด ขณะเดียวกันต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ และให้อพยพผู้คนออกไปในพื้นที่ปลอดภัย ห้ามเคลื่อนย้ายสิ่งของต่างๆ โดยพลการ เพื่อป้องกันการระเบิดซ้ำสอง อีกประการหนึ่งเพื่อไม่ให้วัตถุพยานหลักฐานต่างๆ ที่คนร้ายได้กระทำให้สูญหายไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในเรื่องของความปลอดภัย และการติดตามผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายภายหลัง ควรมีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ พร้อมจัดเจ้าหน้าที่เฝ้าสังเกตการณ์ในระยะห่างพอที่จะสังเกตการณ์ได้ตลอดเวลา เพื่อป้องกันผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องเข้าไปรบกวนทำลายร่องรอยพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ จนกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะไปถึงและดำเนินการต่อไป

แนวทางที่จะป้องกันการถูกลอบวางระเบิด

การป้องกันการถูกลอบวางระเบิดนั้น มีลักษณะที่กระทำได้ยากเพราะส่วนใหญ่เป็นการกระทำของบุคคลที่มุ่งประสงค์ร้าย แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะป้องกันไม่ได้เลย ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้พยายามวางแนวทางการป้องกันไว้หลายด้าน เช่น การบรรยายเผยแพร่แนวทางการป้องกันอันตรายจากวัตถุระเบิด ให้กับภาครัฐบาลและเอกชนอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะได้เตรียมป้องกันตนเองและทรัพย์สินให้พ้นภัยจากวัตถุระเบิด ซึ่งสามารถติดต่อได้ที่ **กลุ่มงานเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 (ค่ายพระมงกุฎเกล้า) ต.ห้วยทราย อ.เมือง จว.ประจวบคีรีขันธ์ โทรศัพท์ 0-3260-2863 , 0-3260-2864, 0-3260-2693 ต่อ 209 โทรสาร 0-3257-8057**

ผลต่อเนื้อเมื่อเกิดเหตุระเบิด

จากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ภายหลังจากเกิดเหตุระเบิดแล้ว พบว่าบางครั้งมีผู้เสียชีวิต มีผู้ได้รับบาดเจ็บและทรัพย์สินมีความเสียหาย บางครั้งเกิดเพลิงไหม้ ดังนั้น เพื่อเป็นการไม่ประมาทในการป้องกันสถานที่ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหรือผู้เกี่ยวข้อง จึงควรมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นสำหรับป้องกันวัตถุระเบิดหรือวัตถุต้องสงสัยเบื้องต้น ได้แก่

1. ยางนอกรถยนต์ที่ไม่ใช่แล้ว 5-6 เส้น เลือกขนาดที่มีน้ำหนักพอสมควร สำหรับใช้ครอบป้องกันวัตถุต้องสงสัย
2. กระจสบทราย กว้างประมาณ 1 ฟุต ยาว 1.5 ฟุต ตั้งแต่ 10-20 ลูก ยิ่งมากยิ่งดี ใช้สำหรับวางล้อมวัตถุต้องสงสัย หรือเพื่อป้องกันสะเก็ดระเบิด
3. เชือกสำหรับขึงป้องกัน ห้ามผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องเข้าไปรบกวนกรณีพบวัตถุระเบิด โดยเลือกชนิดที่มีสีเห็นได้อย่างชัดเจน
4. ป้ายเตือนอันตราย ที่มีขนาดเห็นได้ชัด เขียนข้อความ “อันตราย-ห้ามเข้า” ติดไว้กับเชือกทั้ง 4 ด้าน หรือตามช่องทางใกล้เคียงที่เกิดเหตุ
5. น้ำยาดับเพลิง หรืออุปกรณ์ดับเพลิง ควรมีไว้ให้พอเพียงและหมั่นฝึกฝนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ
6. ซักซ้อมและเตรียมการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยพยาบาล ไฟฟ้า ดับเพลิง ตำรวจท้องที่ หน่วยกู้ภัย ชุดเก็บกู้วัตถุระเบิด

วัตถุต้องสงสัยคืออะไร

วัตถุต้องสงสัย หมายถึง สิ่งของ หรือวัสดุใดใดที่ไม่มีเจ้าของและวางผิดที่ผิดทาง หรือหีบห่อ กล่องพัสดุ พัสดุภัณฑ์ไปรษณีย์ กระเป๋าเดินทาง รวมถึงสิ่งของอื่นๆ ที่บรรจุวัตถุระเบิดหรือวัตถุอันตรายอยู่ภายใน

ข้อสังเกตเกี่ยวกับไปรษณีย์ระเบิด หรือกล่องพัสดุภัณฑ์ไปรษณีย์ต้องสงสัย

วิธีการทำงานของอุปกรณ์ชนิดนี้ ส่วนมากจะเกิดการระเบิดเมื่อ บุคคลที่ตกเป็นเป้าหมายเปิดกล่อง หีบห่อ หรือกระเป๋าเอกสารที่บรรจุระเบิดแสวงเครื่องไว้ภายใน

ลักษณะไปรษณีย์ระเบิด

1. มีน้ำหนักมากเกินขนาด

2. ซองจดหมายมีลักษณะแข็ง พับงอไม่ได้
3. ห่อพัสดุหรือจดหมาย มีลักษณะโป่งบวมหรือพองผิดปกติ
4. มีสายไฟเส้นเล็กยื่นออกมา
5. มีลักษณะห่อหนาแน่นเกินความจำเป็น
6. มีคราบน้ำมัน หรือสีซีดจางที่กระดาษห่อ
7. ไม่มีชื่อผู้ส่ง
8. เป็นจดหมายที่ไม่คาดคิดว่าจะได้รับ เช่น ส่งมาจากผู้ที่เสียชีวิตแล้ว
9. มีการเขียนข้อความ หรือติดภาพที่เรียกร้องความสนใจ
10. ติดแสตมป์มากเกินไปขนาด (โดยเฉพาะไปรษณีย์ภายในประเทศ)
11. มีการทำเครื่องหมายพิเศษต่างๆ บนซอง
12. ลายมือเขียนหรือพิมพ์ไม่เป็นระเบียบ
13. สะกดคำผิดในค่าง่ายๆ
14. ระบุตำแหน่งหรือยศผู้รับ ไม่ถูก
15. ผู้ที่มีกรณีขัดแย้งอย่างรุนแรงกับผู้อื่น ควรสงสัยและระมัดระวังเป็นพิเศษ

ถ้าหากท่านได้รับกล่องพัสดุไปรษณีย์ที่มีลักษณะดังที่กล่าว หรือมีผู้อื่นลอบนำไปวางไว้ภายในบ้าน สำนักงานหรือใกล้บริเวณบ้าน หากท่านเกิดสงสัยให้รีบแจ้งตำรวจท้องที่ไปตรวจสอบโดยทันที อย่าแตะต้อง จัดแฉะ แกะเปิด ขยับพลิกคว่ำ หรือรบกวนอย่างหนึ่งอย่างใด แต่ในกรณีหากมีการเคลื่อนย้ายแล้ว หรือเคลื่อนย้ายได้ ให้หีบยกนำไปในลักษณะเดิม โดยนำไปวางในที่โล่ง เช่นสนามหญ้าหรือในที่ร่ม และอย่าให้วัตถุหรือกล่องสัมผัสกับแสงแดดหรือความร้อนจัดโดยตรง จากนั้นให้ใช้ยางรถยนต์ครอบไว้หรือปิดล้อมด้วยกระสอบทราย ก่อนที่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะมาดำเนินการต่อไป

เอกสารเผยแพร่/ ประกอบการบรรยายชุด 1 - กลุ่มงานเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด กก.ตชด.14
มกราคม 2550 ด.ต.ชัชชนะ แสงแก้ว เรียบเรียง